Vragen over veiligheid in en rond de kerk

Aan ons loket komen steeds vaker vragen binnen over veiligheid in en rond het kerkgebouw. Dat is begrijpelijk. Kerkgebouwen zijn vaak open, worden intensief gebruikt door vrijwilligers en bezoekers en vervullen bovendien een publieke functie in dorp of wijk. Tijdens de workshop Veiligheid op de regiobijeenkomsten van 2026 merkten we dat een paar vragen geregeld terugkwamen. Drie van de meest gestelde vragen behandelen we hier.

TEKST NICO DE JONG EN JOOST SCHELLING **BEELD** ADOBE STOCK

Hoe ga je om met live-streaming als zich in de kerk een calamiteit voordoet?

Deze vraag raakt twee dingen tegelijk: fysieke veiligheid én zorgvuldige communicatie. Die twee aspecten kunnen om voorrang strijden als je niet vooraf over beiden hebt nagedacht. De live-streaming mag nooit de aandacht afleiden van wat op dat moment het belangrijkst is: de veiligheid van de aanwezigen. Het helpt daarom om vooraf heldere afspraken te maken.

Stel: er doet zich tijdens een kerkdienst een incident voor. Wie kan de stream op dat moment direct onderbreken of overschakelen naar een stilstaand beeld? En wie verzorgt de communicatie richting kijkers als een dienst onverwacht moet worden onderbroken of beëindigd? Is er een standaard sheet of beeld voor deze momenten beschikbaar?

Het is verstandig om dit mee te nemen in het ontruimings- of calamiteitenplan. Niet alles hoeft live in beeld te blijven, zeker wanneer zich een incident voordoet. Soms is het correct om de uitzending tijdelijk te stoppen en later kort uit te leggen dat de dienst is onderbroken vanwege een onverwachte situatie in het gebouw. Daarmee bescherm je zowel de veiligheid van aanwezigen als de privacy van betrokkenen.

Rode draad

De rode draad in deze drie vragen is eigenlijk simpel: veiligheid begint niet bij een map of een plan in de kast, maar bij het vooraf maken van werkbare afspraken.

Het helpt dat juist één persoon in het college veiligheid in zijn/haar portefeuille heeft. Niet om alles dicht te timmeren, wel om te voorkomen dat pas na een incident uiteindelijk blijkt dat niemand wist wat de afspraak was.

Zet een paar keer per jaar het thema op de agenda, zodat de bewustwording er blijft, juist ook als er geen incidenten zijn. Ook zo kunnen we met elkaar een veilige kerk zijn!

Lees meer over veiligheid in onze kennisbank

Hoe ga je om met het sleutelbeheer in de kerk?

Over sleutelbeheer was tijdens de workshop en in de handreiking veel herkenning. Vaak groeit sleutelbezit in een gemeente geleidelijk. Vrijwilligers krijgen 'voor het gemak' een sleutel, iemand houdt nog een reservesleutel achter, oude afspraken blijven bestaan en na verloop van tijd weet eigenlijk niemand meer precies wie nog tot welke ruimte toegang heeft.

Juist daarom is de eerste stap om sleutelbeheer een expliciete taak te maken. Wijs in het college één verantwoordelijke hiervoor aan. Hij/zij maakt duidelijk wie sleutels krijgt, neemt ze weer in, en stelt ook de afspraken voor het gebruik ervan op. Leg in een document de volgende gegevens goed vast: naam van de gebruiker, welke sleutel(s), datum van uitgifte, afspraken over inleveren en akkoord of handtekening.

Minstens zo belangrijk is het beperken van het aantal sleutels in omloop. Geef sleutels niet onbeperkt uit op naam, maar op basis van functie, en door alleen toegang te geven tot wat iemand werkelijk nodig heeft. Een sleutel is persoonlijk, wordt niet doorgegeven en op een sleutellabel hoort niet de naam van de ruimte of het gebouw te staan. Leg vooraf vast wat je doet bij verlies of diefstal van sleutels en wanneer vervanging van een cilinder noodzakelijk is. Goed sleutelbeheer is daarmee geen kwestie van wantrouwen, maar van goed bestuur.

Wat kun je doen tegen overlast van hangjongeren, koperdiefstal en vandalisme rond het gebouw?

Diefstal en vandalisme

Deze vraag kwam tijdens de regiobijeenkomst nadrukkelijk naar voren, juist omdat veel kerken te maken hebben met een open of halfopen gebouw in een omgeving die niet altijd overzichtelijk is. Soms staat het gebouw op eigen grond, maar is alles voorbij het kozijn al openbare ruimte. Om overlast en criminaliteit te voorkomen helpt meestal een combinatie van zichtbaarheid, afspraken en snelle opvolging. Denk aan goede buitenverlichting, het beperken van donkere of afgeschermde plekken rond het gebouw, het consequent afsluiten van kwetsbare ruimten en het geregeld nalopen van het terrein. Bij koperdiefstal of vandalisme is het bovendien verstandig om kwetsbare onderdelen van het gebouw expliciet mee te nemen in je inspectierondes en in het overleg over onderhoud en verzekering.

Hangjongeren en vandalisme

Ook hier geldt dat duidelijke afspraken vooraf het verschil kunnen maken. Wie signaleert overlast? Wie spreekt jongeren aan als dat verantwoord kan? Wanneer neem je contact op met de wijkagent, gemeente of buurtbewoners? Weinig deelnemers aan de workshop onderhielden op momenten van dergelijke overlast contacten met de wijkagent.

En hoe leg je incidenten vast, zodat patroonvorming zichtbaar wordt? Niet elke jongerengroep is direct een veiligheidsprobleem, maar structurele overlast, vernieling of diefstal vraagt wel om een consequente lijn. Door vroegtijdig contact te zoeken met de omgeving voorkom je dat het kerkgebouw een plek wordt waar niemand zich verantwoordelijk voelt.